

Herrn W. Gorkowicz Wiesten d. 10ten Februar 1806.

DE
TINCTURAE
ALCALINAE MARTIALIS
 PRAEPARATIONE VSV MEDICO ET
 PRAEROGATIVA PRAE ALIIS TINCTVRIS
 ALCALINAE INDOLIS

CONSENSV AMPLISSIMI MEDICORVM ORDINIS
 IN REGIA FRIDERICIANA

PRAESIDE

D. ADAMO NIETZKI

PRAECEPTORE HONORATISSIMO

DIE IX. MAII MDCCC LX.

H. L. Q. S.

PVBLCICE DISPVTABIT

AVCTOR

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΟΥΠΗΝ

Μοσχολίτης Μακεδών.

HALAE MAGDEBVRGICAE
 S T ANNO SCHNEIDERIANO.

DE
TINCTURAE
ALCALINAE MARTIALIS
PRÆPARATIONE VSV MEDICO ET
PRÆROGATIVA PRÆ ALIIS TINCTURIS
ALCALINIS INDOLIS

CONSENSU ABBATISSIMI MEDICORVM ORDINIS
IN REGIA MEDICINA

D. A. B. M. O. N. I. E. T. S. K. I.

KONSTANTINVS GEORGIVS ZOHAN

HABEAT MADEBURGICAE
S. ANNO DOMINI MDCCLXXII

Τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ εὐγενεστάτῳ

Τῆς εὐνόμου καὶ περιφήμα πολιτείας

Μοσχοπόλεως ἐξάρχοντι

Κυρίῳ Κυρίῳ

ΘΕΟΔΩΡῶ ΒΡΕΤΑ ΖΟΥΠΙΑΝ

τῷ Φιλοσοφωτάτῳ μοι Πατρί

τὴν μετ' αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας προσκύνησιν.

Ἀπορουμένῳ μοι καὶ τῷ νᾶ ἀνακινουῦντι, ὧ Φιλόσο-
γε γενέτα, τίτι ἂν πρὸς Φυέσερον καὶ καταλληλό-
τερον εἶεν τὸ μικρὸν τουτί καὶ ἀκαλλές πρὸς Φωνῆ-
σαι σύγγραμμα, ἄτεδῆ πολλῶν καὶ γένειμοι προ-
σημόντων, καὶ πολλῶ πλειόνων εὐνοϊκῶς ἐχόντων, ἡ-
μοίρησα; Τὸ σὸν λαμπραγές καὶ τιμαλφέστατον ἀνγάσαν ὀ-

νομα, παραπόδας πάντας τούς ἄλλους ὡς ἥλιος τουζλοιπούς ἀ-
στέρης, ταῖς τῶν ἀκτίνων μαρμαρυγαῖς ἀπηναιύρωσεν, διαδὲ οὐ
μῖνον αὐτὸ μοι τὸ εἶναι παρέσχεε, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ εἶναι εἰσι-
γησεῖτε καὶ παρανέσσει συνεχῶς ἐπαρκῶν, καὶ τὸ δισάντες καὶ
δύσβατον τῆς ἐς ἐλικῶνα ἀγούσης συνεχέσει καὶ ἀδραῖς ἐπιχορηγή-
σασιν ἐς δεῦρο κατομαλῶν οὐκ ἐπαύσω. Διόμοι καὶ Φύτις ὑποτίθε-
ται καὶ θεσμοὶ Θεοὶ παρακελεύονται τῶν τῆς ἐμῆς ἀνθέων ἰωνιάς
καὶ νεοδρέπτων καρπῶν ἀκροθνήων, τῶν ἐμῶν Φημί Φιλοπονημά-
των, Σοι μᾶλλον εἶπερ ἄλλωτῶ ἀπαρξέσθαι. Δέξαιο μοι τόνου
εὐμενῶς τὰ παρόντα τοῦτε νοός καὶ τοῦ ἀκαδημικοῦ σταδίου ἐγκο-
να οἶονεὶ ἀπαρχὰς τινὰς, εἰ καὶ μὴ μεγάλα καὶ ἄξια τῆτε περὶ
ἐμέσου κηδεμονία μηδαμῶς ἐξισούμενα, τὰ γοῦν ἐμοὶ δυνατὰ καὶ συ-
χῆς εὐγνωμόνος σύμβολα, ἦν δὲ ποτὲ Θεὸς δῶν μείζω καὶ τελειώ-
τερα. Σὸς ὅλος καὶ τῶν σῶν νευμάτων αἰεὶ ἐκκρημῆς

Ἔγραφα

α ψ ξ

Ἀπελλίου κ ἠ

Ἀθήνησι Σαλάναις.

εὐπειθέτατος δοῦλος καὶ υἱὸς

Κωνσταντῖνος.

DISSER-

DISSERTATIO CHEMICA

DE

TINCTURAE
ALCALINAE MARTIALIS

PRAEPARATIONE VSV MEDICO ET PRAEROGATIVA
PRAE ALIIS TINCTURIS ALCALINAE INDOLIS.

INSTITVTI RATIO.

Est iam ad liquidum exploratae veritatis, medicamenta resolu-
entia et roborantia in plurimis morbis chronicis summe
necessaria esse, non parum vero inter se differre, tam ra-
tione relationis, quam haber aeger erga illorum vsum,
quam etiam ratione temporis, quo illa effectus in corpo-
re edere solent. Alia enim non sine magno incommodo ab aegrotantibus as-
sumi possunt; alia longissimum quoddam tempus requirunt, ad desidera-
tum effectum in corpore humano producendum. Nunc vero tibi jam offe-
ro, Benevole Lector, remedium resoluentis insimulque roborantis virtutis,
rurissimum, gratissimum, celeritate effectus maxime conspicuum, omnique
admiratione dignissimum, quod ante tres, et quod excurrit, annos ex prae-
lectionibus chemicis solidissimis gravissimi Praesidis, atque Praeceptoris mei
perpetuo colendi acceptum habeo. Paulo post multis amicis, Medicinae
cultoribus hoc medicamentum patefeceram, qui se in chronicis morbis egre-

gium expertos esse effectum laeti testabantur. Factum est inde, ut illorum quidam admirabile hoc medicamentum in arcanis haberent, eiusque inuentionem arrogare sibi velle viderentur. Quod quum expertus essem, excellentissimum Praesidem submisit rogavi, ut mihi facultatem hoc remedium publici faciendi iuris concedere veller. Qui quum desiderium meum hilari audiuisset vultu, non solum libertatem mihi hoc medicamentum publicandi concessit, verum etiam multas obseruationes ex sua felicissima praxi mecum communicauit, quae ad illius vires cognoscendas faciunt, quas meis de eodem ipso remedio animaduersionibus adiunxi, quo magis dicendorum veritas eluceret. Nata iam inde est praesens Dissertatio Academica, cuius argumentum ea soliditate et perspicuitate methodi, quam grauissimus Praefes in proponendis dogmatibus chemicis adhibere solet, pertractare conabor; ideoque certis quibusdam principiis praemissis, iisdemque inter se connexis, alia ex chemicis supponam, vti e re erit. Accipe igitur serena fronte, Lector Beneuole, hanc propositionum seriem, quam more Geometrarum conceptam tibi nunc offero, nostramque opellam, quam bono publico inferuendi studium excussit, optimam in partem interpretare!

EXPERIMENTVM.

§. I. Fac, vt nitrum in crucibulo candente liqueat, atque eidem iam fluenti partitis vicibus adice puluerem vel carbonum, vel plantae, vel corporis cuiuscunque feci, similiterque abundantis phlogisto: atque acturum deprehendes, quanto cum strepitu massa ebulliat, quantopere illa cum fulgure quodam in altum adscendat, fumos copiosos coloris rufi eructans. Continuata iam huiusmodi pulueris ad nitrum in igne liquefens additione, tandem fore videbis, vt massae strepitus et fumi magis magisque decrefcaant, cessent denique; massa ipsa ad spissum perducta, non nisi intensiore gradu ignis ad tenuem fluxum adigenda. Idem etiam contingit, quando nitrum cum puluere iadicatae conditionis prius commixtum crucibulo cande-

fa.

facto successitue ingeritur. Sed quod iam ad massae ipsius, in crucibulo haerentis, qualitates attinet, tantum abest, ut illa nitrum exhibeat, ut potius verum alcali fixum sit, inter Chemicos sub nomine nitri alcalifati, siue nitri fixi notissimum, & quod iam vulgatissimas salis alcalici fixi species causticitate superat.

SCHOLIUM.

§. II. Kali vocabulum plantam quamdam significat, ex cuius cineribus lixiuum paratur, quod euaporatum copiosum salem, alcali dictum, suppeditat. Idem nomen iam translatum est ad illum quoque salem, qui ex aliorum vegetabilium cineribus, simili modo tractatis, obtinetur. Neque aliter inrer se differunt sales plantarum incineratarum, quam partim ratione salis mediae naturae, iisdem interdum adhaerentis; quam etiam ratione partium terrearum: quae singula abiguntur, instituta depuratione, perficienda ope solutionis, filtrationis, inspissationis, crystallisationis et calcinationis, quemadmodum conditio rei postulat. Constat iam antiquissimis gentibus ista alcali fixi ex plantarum combustionem praeparatio; quod egregie docuit magnus BOERHAAVIUS in *elem. Chem. tom. I.* Vulgatissimas porro huius salis species constituunt sal tartari et cineres clauellati, quibus vero insignis quaedam causticitas conciliari potest, phlogisto iisdem rite applicato, ut praecipiant Chemicis. Fit id, quando alcali fixum vel caementatur cum calce viva, aut metallis ignobilibus; vel cum his per aliquod tempus funditur; vel lixiuis alcalinis calx viva additur; vel nitrum alcalifatur, detonatione instituta, cuius genii iam est experimentum, quod in §. praeced. enarratur. Ita vero alcali fixi ortum tibi hic concipere debes. Nitri scilicet mixtio duabus praecipue partibus miscibilibus absoluitur, quarum prior acidum suae speciei, posterior vero alcali fixum efficit. Nitro praeterea haec qualitas competit, ut, addito eidem phlogisto, statim cum strepitu quodam incendatur, accedente igne: quo simul

simul fit, ut acidum ab illo avellatur, quod iam sub forma fumi rufescentis auram petit. Probant id satis experimenta detonationis, in retortis tubulatis instituta, quae locum habere solent circa clyfforum praeparationes; ubi transeuntes vapores per collum retortae ad vas excipiens illi applicatum in guttas acidas coeunt. Sic iam dispulso nitri acido, pars eius miscibilis altera, quae alcali fixum est, relinquitur et necessario causticum fit, ob copiosum phlogiston, quod ipsi sub operatione accesserat. Atque hoc ultimo modo alcali causticum paramus, ex quo vtilissimam nostram tincturam obtinere solemus.

EXPERIMENTVM.

§. III. Quando alcali fixum sicum, non causticum, quod tamen alias bonae notae est, cucurbitae vitreae ingeritur, eidemque spiritus vini rectifcatus affunditur, vasque ipsum, in quo iam continetur nunc descripta massa, ad locum digestionis reponitur: nullo plane modo observabis, mutari colorem spiritus vini, quo usque etiam protraxeris operationem digestionis. Quod si vero idem experimentum cum alcali causticitate praedito instituarur: intra aliquod tempus spiritum vini rubente colore tingi, et quoad saporem acrem fieri deprehendere licebit.

DEFINITIO.

§. IV. Deprehensis modo dictis in §. praeced. qualitatibus, quas spiritus vini, alcali fixo affusus, nanciscitur, *tincturam alcalinam* fieri dicere solent Chemic.

COROLLARIUM.

§. V. Ad tincturae alcalinae praeparationem opus est alcali caustico (§. III et IV).

COROLLARIUM.

§. VI. Nitrum alcalifaturn erit massa idonea ad conficiendam inde tincturam alcalinam (§. I et V).

EXPE.

EXPERIMENTVM.

§. VII. Alkali caustico calido, sicco guttatim adde oleum quoddam, hocque ope triturationis in mortario marmoreo cum massa subige, istamque subactionem accedente digestionem magis promoue, vti agere solent Chemicis paraturi saponem philosophorum. Deinde massae istae, iam scatenti partibus oleosis spiritum vini affunde, illamque digestionem committe. Quo vix peracto, statim videbis prodire tincturam, illa longe saturatiorem, quae parari solet absque isto artificio.

COROLLARIVM.

§. VIII. Citiores adeoque ortum tincturae alcalinae iuuant partes oleosae, efficiuntque simul, vt illa breui tempore saturatio fiat (§. antec.).

SCHOLION.

§. IX. Vnde fit, vt spiritus vini rectificatissimus, qualis ordinario esse solet, ob oleum suum aptus quoque sit ad tincturae alcalinae confectio- nem, quo si per frequentissimas rectificationes priuatus fuerit, eius defectus aliunde suppleri debet. Solidissimis argumentis id euictum dedit illustris BÜCHNERVS, Praeceptor omni honoris cultu prosequendus, in *dissertat. de tincturis alcalinis*, quae hic locorum anno 1746. prodit. Restituitur vero in spiritu vini huius oleum perditum vel tali adaptatione massae alcalinae, qualis in §. VII. exponitur; vel etiam ita, vt spiritus vini super vegetabilia abstrahatur, partibus oleosis abundantia, aut in illo denique oleum quoddam destillatum soluat. Tandem quod ad selectum oleorum istis vsibus inferuentium atinet, generatim notari debet, quod reliquis praeferenda veniant, quae gratum iucundumque odorem spirant; dum in medicamentorum praeparatione eo respiciendum est, vt illa sensibus fiant accepta. Quando autem animum induxisti parare tincturam alcalinam, quae specificis quibusdam effectibus in morbis magis responderet: tunc omnino opus erit, vt etiam huic intentioni conformem habeas rationem oleorum, ad medicamenti praeparationem adhibendorum. Sed iam alio loco huius dissertationis plura

dicentur de ista tincturarum alcalinarum commutatione, quae congrua foret ad específicos in corpore producendos effectus.

EXPERIMENTVM.

§. X. Tinctura alcalina cum syrupo violarum confusa, huius colorem coeruleum in viridem transmutat. Videbis eam quoque efferescere, acido quocumque illi instillato, salemque inde oriri mediae naturae. Solutiones porro acidae inde praecipitantur. Addita denique sali ammoniaco, salem vinosum, in hoc contentum, liberum facit.

COROLLARIVM.

§. XI. Tinctura alcalina verum alcali fixum in se continet (§. anteced.).

COROLLARIVM.

§. XII. Tincturae itaque alcalinae notionem magis realem tibi formaturus, illam considerare debes instar solutionis alcalinae spirituosae (§. IV et XI).

EXPERIMENTVM.

§. XIII. Martis limaturae purissimae partem vnā cum tribus partibus nitri depurati in mortario lapideo commisce, massamque siccissimam diuisis vicibus crucibulo candenti committe: videbis tunc nitrum detonare, atque illis similia prodire *Φανόμενα*, quae in descripto ad §. I. experimento iam annotata sunt. Portioni massae in crucibulum delatae, quam primum illa spissa facta esse, nullosque amplius strepitus edere videatur, nouam adde; idque toties repete, quoties hanc quoque inspissatam quietamque esse deprehenderit, donec hoc modo omnis massae detonandae quantitas crucibulo ingesta fuerit. Hanc praeterea operationem instituturum oportebit, ignem in eo gradu constanter conseruare, quo opus est, vt crucibulum bene candescat; porro cavere, ne carbones in crucibulum incident, quod ideo operire conveniet, relicta tamen quadam apertura, vt nitri acidum sub forma fumi rufescentis commodius auolet; tandemque massam in crucibulo magis magisque spissescentem ope cochlearis ferrei nonnumquam subagitare.

Qui

Quibus absolutis, massa ignescens ex crucibulo, beneficio cochlearis ferrei, eximatur, nunc importanda mortario ferreo calefacto, ut statim in pulverem redigi, atque ad ulteriores usus adhiberi possit. Massa ista sub examen vix vocata, statim cognosces, illam alcali fixi speciem referre, plus superantis causticitate nitrum, per carbones aut alia vegetabilia alcalisatum.

THEOREMA.

§. XIV. Massa illa alcalina, quae per operationem in §. antec. descriptam, producitur, idonea est ad parandam inde tincturam alcalinam.

DEMONSTRATIO.

Ex §. antec. videre licet, massam istam tibi suppeditare alcali causticum, cuius ortus, quo concipiendus sit modo, iam explicatus est in §. II, et quidem eo loco, ubi de nitri conversione in salem alcalinum ope detonationis sermo erat. Haec igitur massa nihil aliud erit, quam per phlogiston Martis alcalisatum nitrum. Sed quum in genere nitri fixi ea sit conditio, ut illud inseruire possit tincturae alcalinae conficiendae (§. VI.): quin idem quoque valeat de nitro, per Martem in salem alcalicum fixum mutato, dubitari nequit. Unde iam massae huius aptitudo ad tincturae alcalinae preparationem satis certo cognoscitur. Q. e. d.

DEFINITIO.

§. XV. *Tinctura alcalina martialis* est, quae praeter alcali fixum; ferri quoque partes in se continet; siue, quae refert solutionem spirituosam alcalinam, simulque martialem.

PROBLEMA.

§. XVI. Tincturam alcalinam martialem parare.

RESOLVTIO.

I. Massam alcalinam, per experimentum §. XIII. productam, statim in pulverem conuerte, uti iam dictum erat in eodem §. atque adhuc calentem cucurbitae vitreae, siccae et calefactaeingere.

II. Cui iam affunde spiritum vini ad eminentiam aliquot digitorum, massamque ita instructam digestionem committe.

III. Quando iam spiritus vini illis qualitatibus satis abundare videatur, ex quibus tincturae alcalinae ortus aestimari solet (§. IV.): illum tunc defunde, siue decanta, ut Chemicus loqui solent, illiusque novam portionem affunde massae in cucurbita residuae; eidem aequae, ac antea additurus operationem digestionis, hancque eousque continuaturus, donec tincturae *Φανόμενα* iterum satis conspicua fiant. Haec toties repetere poteris, quoties spiritum vini adhuc tingi deprehendes; singulas istas extractions vel inter se confusus, vel separatim asseruaturus, prout tua interesse putas, tincturam alcalinam martialem aut magis dilutam, aut plus saturatam possidere. Q. e. i.

DEMONSTRATIO.

De massa enim in resolutione problematis commendata iam constat, quod illa inferuire possit praeparationi tincturae alcalinae (§. XIV.). Nullum igitur dubium erit, quin etiam huius indolis tinctura obtineatur, massae isti adhuc liberae ab humido, quod alcalia ex aere facile recipere solent, affuso spiritu vini, riteque applicato digestionis calore, quo corporum extractions solutionesque valdopere iuuari solent. Sed magis adhuc conuictus fies de huius tincturae alcalica natura, cum illa institutus experimentum in §. X. propositum, atque ibidem descripta *Φανόμενα* hic quoque obseruaturus. Affunde porro acidum quodecumque velis ad tincturam istam, et videbis inde puluerem tenerrimum flauique coloris praecipitari, qui, operationi reductionis subiectus, a magnete lubenter attrahitur. Idem etiam experimentum reductionis succedit cum puluere, qui post spiritus vini dispulsionem ex tinctura relinquitur. Ut itaque ne de particularum quidem ferri existentia in ista tinctura dubitari possit. Quae quum ita se se habeant: patet, tincturam modo proposito paratam, exhibere solutionem spirituofam alcalinam, si mulque martialem, ideoque veram esse tincturam alcalinam martialem (§. XV).
Q. e. d.

COROL.

COROLLARIUM.

§. XVII. Quod si iam e re tua fuerit, intra breue tempus hancee tincturam admodum saturatam fieri: adhibere poteris ad illius praeparationem spiritum vini oleo valdopere abundantem (§. VIII et IX). Vel etiam congruum cum hoc sine erit, massam istam alcalinam, cum spiritu vini extrahendam, oleo quodam antea saturare: atque tunc obtinebis saponem philosophorum martialem (§. VII).

SCHOLION.

§. XVIII. Variis experimentis commonstrauit Praeses excellentissimus, in praelectionibus suis chemicis, praeter ferrum plura alia corpora dari, quae terram martialem continent, atque operationi detonationis submissa nitrum in alcali conuertunt, quae idcirco pariter apta quoque forent ad tincturam alcalinae martialis praeparationem. Magis tamen faciet Mars ad hunc scopum facilius impetrandum.

THEOREMA.

§. XIX. Tinctura alcalina martialis virtute resolvente, simulque roborante polleat, necesse erit.

DEMONSTRATIO.

Longo vsu inter Medicos constitit, remedia alcalina massam humorum resolueri, martialia vero partibus solidis robur addere. Sed in tinctura alcalina continentur partes et alcalinae, et martiales (§. XV). Ergo tinctura alcalina martialis vi resolvente, simulque roborante gaudeat, oportebit. Q. e. d.

COROLLARIUM.

§. XX. Quando igitur in sanationibus morborum occurrunt casus, qui massae humorum celerem validamque indicant resolutionem, simulque postulant, vt corpus roboretur: ibi tinctura alcalina martialis vsurpata cito ruto et iucunde aget. Huius genii sunt plurimi morbi chronici, vt riuiores indurati, hydropes, viscerum oppilationes, et qui ab humorum visciditate et corruptione oriri solent.

THEOREMA.

§. XXI. Tinctura alcalina martialis reliquis tincturis alcalinae indolis praeferrī meretur.

DEMONSTRATIO.

Ad consuetas tincturas alcalinas, quae in pharmacopoliis parari solent, pertinent tinctura tartari, sulphuris, antimonii tartarifata et regulina, tandemque tinctura metallorum. Singulae istae tincturae solum modo resolventem effectum exerunt; nisi quod tinctura sulphuris, ob sulphur ipsi admixtum, in scabie retropulsa vtilem aliquam diaphoresin producere possit, et tinctura antimonii et metallorum, corporibus istis metallicis per detonationem non rite destructis, aegro magis noceat; dum inde, ut experientia docuit, cardialgia, vomitus, imo plura alia incommoda in rubo cibario suborta sunt, non mediocriter aduersaria felici morborum curationi. Sed longe alia iam est conditio tincturae alcalinae martialis; vitio quae praeter vim resolventem, virtute quoque praedita est corpus roborandi, atque ita simul id efficiendi, ut aucto vasorum robore illa maiore cum vi in fluida agere possint, horumque resolutio multo citius obtineatur. Ut de eo nil dicam, quod inde corpus aegri non laedatur, si forte contigerit, ut partes ferri, in tinctura hacce contentae, non satis destructae fuerint. Ex adductis factis iam apparet, tincturae alcalinae martiali praerogativam praeter aliis tincturis alcalinae indolis concedendam esse. Q. e. d.

SCHOLION.

§. XXII. Multo minus dubito fore, ut propositioni §. praeced. Lector Benevolus assensum suum praebet, quando eandem veritatem per experientiam quoque probauerim. In quem suam iam recensere aliquos casus, in quibus tinctura alcalina martialis tanto cum commodo aegrotantium usurpata erat, ut vix aliud quoddam medicamentum proflare videatur, quod huic tincturae aequipolleat; habita nimirum ratione brevis temporis, intra quod exoptatos effectus parat.

CASVS.

§. XXIII. Vir quidam quadragenarius in glandulis inguinalibus partis dextrae scirrhum concepit, ipsi obortum ex compressione facta a brachero, quod propter herniam inguinalem per viginti annos gestaverat. Eidem ante tres menses suborta est *Φλεγμονή* in pede dextro, in oedema pedis affecti transmutata. Posteaquam illi tincturam hancce ad viginti guttulas singulis duabus horis, ex decocto herbarum resolventium exhibueram, id feci, ut, trium septimanarum spatio elapso, non solum a scirrho glandularum inguinalium, sed etiam ab oedemate pedis penitus liberaretur.

CASVS.

§. XXIV. Vir fere quinquagenarius, qui iam per longum tempus ab ingentis molis scirrho in parotide dextri lateris, se usque ad glandulas colli extendente, afficiebatur, vsu tincturae alcalinae martialis intra tres septimanas sanatus erat.

CASVS.

§. XXV. In iuvene sedecim annorum, cui scirrhus magni ambitus in parotide et glandulis colli dextri lateris natus erat, hunc effectum praestitit eadem tinctura, ut, interuallo trium hebdomadam absoluto, scirrhus evanesceret, aegerque pristinae sanitati restitueretur.

CASVS.

§. XXVI. Scirrhi in glandulis colli apud puerum quemdam, octo annos natum, exorti, hoc ipso remedio intra octiduum profligabantur.

CASVS.

§. XXVII. In puella quadam viginti et quod excurrit annos nata, post grauem quemdam terrorem menstrua supprimebantur. Paulo post insequabatur febris quartana, qua per semestre affligebatur misera. Iam caecheticæ factae oboriebatur tumor circa hypochondrium sinistrum. Huic aegrae offerebatur tinctura alcalina martialis, qua diebus vacuis, singulis duabus horis ad guttulas aliquot vebatur. Medicamento ad vnciam dimidiam consumpto, satis larga excretio menstrua rediit, tumor hypochondrii decreuit, et febris longe mitior facta

facta est; ita, vt, rite continuato vsu huius praestantis remedii, sine dubio penitus a morbo restitatur.

CASVS.

§. XXVIII. Viro cuidam sexagenario hydropico, in quo praeter multa alia symptomata hydropi propria, dyspnoea obseruabatur, aegro infensissima, proficua deprehendebatur esse haec ipsa tinctura; post cuius vsum intra quatuor hebdomades dyspnoea cessauit, tumor in abdomine dispulsus est, et spes apparet, fore, vt etiam oedema pedum adhuc relictum, continuato vsu medicamenti discutiatur.

CASVS.

§. XXIX. Infans duorum annorum atrophicus, rhachiticus, vsu eiusdem medicamenti, spatio quatuor septimanarum sanabatur.

CASVS.

§. XXX. In malo venereo, cui obnoxius erat iuuenis quidam, tincturae alcalinae martialis effectus salutare longe citius consequuti esse obseruabantur, quam qui ab aliis tincturis alcalinae indolis produci deprehenduntur.

SCHOLION.

§. XXXI. Iam sufficere existimo istos casus ad confirmanda ea, quae de tincturae alcalinae martialis singulari efficacia supra diserebantur. Eandem veritatem adhuc ex aliis casibus cognoui, vbi tincturam istam, sub diuersis saturationis gradibus, et specificis adaptationibus vsurpatam in morbis chronicis supra descriptae conditionis, celeres exoptatissimosque effectus praestitisse obseruauit; non neglectis illis remediis, quibus nonnumquam in curationibus chronicorum opus est, ad augendas excretiones naturales. Necessè vero est, vt, si tincturam istam cum fructu adhibere velis, ad eius diuersam concentrationem attendas. Iuuabit adeoque illam magis dilutam in subiectis sensibilibus, paullo saturatiorem in robustis ad aliquot guttulas adhibere. Ad magis specificam efficaciam huic tincturae conciliandam quod porro attinet: praeter illum, quo id fieri possit (§. IX.) modum, sequens adhuc notandum erit momentum. Ex chemicis constat, tincturas alcalinas valida esse menstrua intuitu multorum corporum vegetabilium. Quare beneficio tincturae huius alcalinae martialis permulcae extractiones vtilissimae ad hunc scopum impetrandum perfici poterunt. Generalia quidem haec sunt omnia, sed artis peritis sufficientia ad specialiora inde inuenienda; quibus ideoque omnia dixi, quae de isto argumento copiosissime differi potuissent. Nunc descriptionem meam finio.

M. O. Δ.

Med. Diss.,
6. 1758-68.

ULB Halle
002 830 728

3

SB

Rebo ✓

DE
 NCTVRAE
 NAE MARTIALIS
 IONE VSV MEDICO ET
 VA PRAE ALIIS TINCTVRIS
 CALINAE INDOLIS

LISSIMI MEDICORVM ORDINIS
 GIA FRIDERICIANA

PRAESIDE

AMO NIETZKI

CEPTORE HONORATISSIMO

X. MAII MDCCC LX.

H. L. Q. S.

BLICE DISPVTABIT

AVCTOR,

ΝΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΖΟΥΠΗΑΝ

Μοσχολίτης Μακεδών.

LAE MAGDEBVRGICAE

NO SCHNEIDERIANO.

